

ΒΑΣΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΕΣ-ΛΕΞΙΚΑ

- ◇ *DICTIONNAIRE D' ARCHÉOLOGIE CHRÉTIENNE ET DE LITURGIE*, H. Leclercq κ.ά. (εκδ.), Letouzey et Ané, Paris 1907-1953. – **DACL**
- ◇ *DICTIONNAIRE D' HISTOIRE ET DE GÉOGRAPHIE ECCLÉSIASTIQUES*, A. Baudrillart (εκδ.), Letouzey et Ané, Paris 1912εξ. – **DHGE**
- ◇ *DICTIONNAIRE DE SPIRITUALITÉ ASCÉTIQUE ET MYSTIQUE*, M. Viller (εκδ.), Beauchesne, Paris 1937εξ. – **DSp**
- ◇ *DIZIONARIO PATRISTICO E DI ANTIQUITA CRISTIANE*, Casale Monferrato.
- ◇ DU CANGE, D., *Glossarium mediae et infimae latinitatis*, επανεκτύπωση, Akademische Verlagsanstalt, Graz 1954.
- ◇ *ENCICLOPEDIA DELL' ARTE MEDIEVALE*, Istituto della Enciclopedia italiana, 1991.
- ◇ *ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΕΘΝΟΥΣ*, Εκδοτική Αθηνών, τ. Α' -ΙΕ', Αθήνα 1970εξ.
- ◇ LAMPE, F.W.H. *A Patristic Greek Lexikon*, Clarendon Press, Oxford 1976.
- ◇ *LEXIKON DER CHRISTLICHEN IKONOGRAPHIE*, E. Kirschbaum (εκδ.), Herder, Freiburg i.B. 1968-1976, νέα έκδοση 1990. – **LCI**
- ◇ *LEXIKON FÜR THEOLOGIE UND KIRCHE*, Freiburg 1957-1965. – **LThK**
- ◇ LIDDEL, M.G.-SCOTT, R., *Μέγα λεξικόν της ελληνικής γλώσσης*, μτφρ. Ε.Π. Μόσχου, εκδ. Ι. Σιδέρης, Αθήνα
- ◇ *THE OXFORD DICTIONARY OF BYZANTIUM*, Kazhdan, A.P., (εκδ.) New York, Oxford University Press 1991 – **ODB**
- ◇ *PAULYS REALENCYCLOPÄDIE DER CLASSISCHEN ALTERTUMSWISSENSCHAFT*, G. Wissowa (εκδ.), νέα έκδοση 1995εξ.
- ◇ *REALLEXIKON FÜR ANTIKE UND CHRISTENTUM*, F. Dölger-E. Dassmann (εκδ.), Hiersemann, Stuttgart 1950 – **RAC**
- ◇ *REALLEXIKON ZUR BYZANTINISCHEN KUNST*, K. Wessel (εκδ.), Hiersemann, Stuttgart 1966εξ. – **RBK**
- ◇ RÉAU, L., *Ikonographie de l' art chrétien*, Paris 1956-1959.
- ◇ *DIE RELIGION IN GESCHICHTE UND GEGENWART*, K. Galling (εκδ.), Mohr, Tübingen 1957-1965 – **RGG**
- ◇ SCHILLER, G., *Ikonographie der christlichen Kunst*, Gütersloher 1966εξ.

◇ *THEOLOGISCHE REALENZYKLOPÄDIE*, G.Krause - G.Müller (εκδ.), W. de Gruyter, Berlin 1976εξ. – **TRE**

◇ *ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ ΚΑΙ ΗΘΙΚΗ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑ*, Αθήνα 1962-1968. – **ΘΗΕ**

ΠΗΓΕΣ-ΣΕΙΡΕΣ

◇ *BIBLIOTHEKE ELLHNON PATERON KAI EKKLESIASTIKON SYTTRAFON*, εκδ. Αποστολικής Διακονίας, Αθήνα 1955εξ. – **ΒΕΠΕΣ**

◇ *CORPUS CHRISTIANORUM, SERIES GRAECA*, Brepols, Turnhout 1977εξ. – **CCG**

◇ *CORPUS CHRISTIANORUM, SERIES LATINA*, Brepols, Turnhout 1953εξ. – **CCL**

◇ *CORPUS FONTIUM HISTORIAE BYZANTINAE*, H.G.Beck-A.Kambylis-R.Keydell (εκδ.), Walter de Gruyter, Berlin – **CFHB**

◇ *CORPUS SCRIPTORUM ECCLESIASTICORUM LATINORUM*, Wiener Akademie...(εκδ.), Wien 1866εξ. – **CSEL**

◇ *ΕΛΛΗΝΕΣ ΠΑΤΕΡΕΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ*, Π. Χρήστου κ. ά. (επ.), εκδ. Γρηγόριος ο Παλαμάς, Θεσσαλονίκη 1972εξ. – **ΕΠΕ**

◇ *FONTES CHRISTIANI*, N. Brox, W. Geerlings κ.ά. (εκδ.), Herder, Freiburg i.B., – **FC**

◇ *PATROLOGIA CURSUS COMPLETUS, SERIES GRAECA*, J.-P. Migne (εκδ.), Paris 1857-1866 – **PG**

◇ *PATROLOGIA CURSUS COMPLETUS, SERIES LATINA*, J.-P. Migne (εκδ.), Paris 1844-1864 – **PL**

◇ *PATROLOGIA ORIENTALIS*, R. Graffin-F. Nau (εκδ.), Paris 1903εξ. – **PO**

◇ *SOURCES CHRÉTIENNES*, H. de Lubac-J. Daniélou (εκδ.), Les Éditions du Cerf, Paris 1942 εξ. – **SC**

◇ *THESAURUS LINGVAE GRAECAE* – **TLG**

† CAVALLERA, F., *Πίνακες Ελληνικής Πατρολογίας J.-P. Migne*, μτφρ.-διασκ. Β. Φανουργάκη, Κέντρο Πατερικών Εκδόσεων, Αθήνα 2008 – «**ΚΛΕΙΔΑ**»

ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

◇ *BYZANTINA*, Θεσσαλονίκη 1969εξ.

◇ *BYZANTINISCHE ZEITSCHRIFT*, Leipzig 1892εξ. – **BZ**

◇ *BYZANTINOSLAVICA*, Praha 1929εξ. – **BySl**

◇ *DUMBARTON OAKS PAPERS*, Washington 1941εξ. – **DOP**

- ◇ *ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΠΕΤΗΡΙΔΑ ΤΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΤΟΥ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ*, Θεσσαλονίκη 1953εξ. – **ΕΕΘΣΠΘ**
- ◇ *ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ*, Θεσσαλονίκη 1969εξ.
- ◇ *ΣΥΝΑΞΗ*, Αθήνα 1982εξ.
- ◇ *ΘΕΟΛΟΓΙΑ*, Αθήνα 1923εξ.
- ◇ *WIENER SLAVISTISCHES JAHRBUCH*, Wien 1950εξ. – **WSIJb**

◇ ◇ ◇

ΑΓΙΟΛΟΓΙΑ

- ◇ *ACTA SANCTORUM, quotquot toto orbe coluntur vel a catholicis scriptoribus celebrantur...*, Antwerpen 1643-1875. Ανατύπωση Bruxelles, Culture et Civilisation, 1965-1970 – **AS**
- ◇ *BIBLIOTHECA HAGIOGRAFICA GRAECA*, Fr. Halkin (εκδ.), Bruxelles 1957εξ. (Subsidia hagiographica 8a. 47. 65). – **BHG**
- ◇ *BIBLIOTHECA HAGIOGRAFICA LATINA*, τόμοι 2, Bruxelles 1898-1901 (Subsidia hagiographica 6. 70). – **BHL**
- ◇ *BIBLIOTHECA HAGIOGRAFICA ORIENTALIS*, Bruxelles 1910 (Subsidia hagiographica 10). – **BHO**
- ◇ ΕΥΣΤΡΑΤΙΑΔΗΣ, Σ., *Αγιολόγιον της Ορθοδόξου Εκκλησίας*, εκδ. Αποστολικής Διακονίας, Αθήνα 1950.
- ◇ *Τα μαρτύρια των αρχαίων χριστιανών*, εισαγωγή-μετάφραση-σχόλια Π.Κ. ΧΡΗΣΤΟΥ, πατ. εκδ. Γρηγόριος ο Παλαμάς, Θεσσαλονίκη 1978 [ΕΠΕ30].
- ◇ *Νέον Μαρτυρολόγιον ήτοι μαρτυρία των νεοφανών μαρτύρων των μετά την άλωση της Κωνσταντινουπόλεως κατά διαφόρους καιρούς και τρόπους μαρτυρησάντων*, παρά του οσίου ΝΙΚΟΔΗΜΟΥ ΤΟΥ ΑΓΙΟΡΕΙΤΟΥ, έκδοσις τρίτη, Π.Β. Πάσχου (επιστ.), εκδ. Αστήρ, Αθήνα 1961.
- ◇ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ-ΚΕΡΑΜΕΩΣ, Α. (εκδ.), *Συλλογή Παλαιστινής και Συριακής Αγιολογίας*, εκδ. Πουρναρά, Θεσσαλονίκη 2001.
- ◇ *Συναξάριον περιέχον όλου του ενιαυτού των αγίων μαρτύρων και των οσίων εν συντόμω τα υπομνήματα. Synaxarium Ecclesiae Constantinopolitanae*, H. DELEHAYE (εκδ.), Bruxelles 1902.

◇ ΜΑΚΑΡΙΟΥ ΚΟΡΙΝΘΟΥ, ΝΙΚΟΔΗΜΟΥ ΑΓΙΟΡΕΙΤΟΥ, ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ ΧΙΟΥ ΚΑΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΠΑΡΙΟΥ, *Συναξαριστής Νεομαρτύρων*, β' έκδ., εκδ. Ορθόδοξος Κυψέλη, Θεσσαλονίκη 1989.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗ

◇ ΑΧΕΙΜΑΣΤΟΥ-ΠΟΤΑΜΙΑΝΟΥ, Μ., *Ελληνική Τέχνη. Βυζαντινές τοιχογραφίες*, Εκδοτική Αθηνών, Αθήνα 1994.

◇ ΒΕΛΕΝΗΣ, Γ., *Μεσοβυζαντινή ναοδομία στη Θεσσαλονίκη*, μνήμη Μ. Χατζηδάκη, Ακαδημία Αθηνών 5 Μαρτίου 2002, Κέντρο έρευνας της βυζαντινής και μεταβυζαντινής τέχνης, Αθήνα 2003

◇ ΒΟΚΟΤΟΠΟΥΛΟΣ, Π., *Ελληνική Τέχνη. Βυζαντινές εικόνες*, Εκδοτική Αθηνών, Αθήνα 1995.

◇ ΓΑΛΑΒΑΡΗΣ, Γ., *Ελληνική Τέχνη. Ζωγραφική βυζαντινών χειρογράφων*, Εκδοτική Αθηνών, Αθήνα 1995.

◇ ΓΚΙΟΛΕΣ, Ν., *Παλαιοχριστιανική Τέχνη. Μνημειακή Ζωγραφική (π. 300-726)*, Αθήνα 1991.

◇ ΓΚΙΟΛΕΣ, Ν., *Βυζαντινή Ναοδομία, 600-1204*, Καρδαμίτσας, Αθήνα 1992.

◇ ΓΚΙΟΛΕΣ, Ν., *Παλαιοχριστιανική τέχνη. Ναοδομία (π. 200-600)*, Αθήνα 1994.

◇ ΓΟΥΝΑΡΗΣ, Γ., *Εισαγωγή στην Παλαιοχριστιανική Αρχαιολογία, Α' Αρχιτεκτονική*, Θεσσαλονίκη 2000.

◇ ΓΟΥΝΑΡΗΣ, Γ., *Εισαγωγή στην Παλαιοχριστιανική Αρχαιολογία, Β' Ζωγραφική*, Θεσσαλονίκη 2000.

◇ DELVOYE, C., *Βυζαντινή τέχνη*, εκδ. Παπαδήμα, Αθήνα 1994.

◇ ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΤΟΥ ΕΚ ΦΟΥΡΝΑ, *Ερμηνεία της ζωγραφικής τέχνης*, εκδ. Ερμηνεία, Άγιον Όρος 2007.

◇ ΚΑΛΟΚΥΡΗ, Κ., *Εισαγωγή εις την χριστιανικήν και βυζαντινήν αρχαιολογία (Η τέχνη Ανατολής και Δύσεως)*, εκδ. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 1993.

◇ LOWDEN, J., *Πρώιμη Χριστιανική και Βυζαντινή Τέχνη*, Καστανιώτης, Αθήνα 1999.

◇ ΟΥΣΠΕΝΣΚΥ, L., *Η Θεολογία της εικόνας στην Ορθόδοξη Εκκλησία*, Αρμός, Αθήνα 1998.

◇ ΤΣΕΛΕΓΓΙΔΗΣ, Δ., *Εικονολογικές Μελέτες*, Ι.Μ. Κοιμήσεως της Θεοτόκου Μάκρης, Αλεξανδρούπολη 2003.

◇ ΧΑΤΖΗΔΑΚΗΣ, Ν., *Ελληνική Τέχνη. Βυζαντινά ψηφιδωτά*, Εκδοτική Αθηνών, Αθήνα 1994.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

- ◇ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ, Ι., *Εκκλησιαστική Ιστορία*, τ. Α'-Β', Επίκεντρο, Θεσσαλονίκη 2008.
- ◇ ΓΕΝΝΑΔΙΟΣ, ΜΗΤΡΟΠ. ΗΛΙΟΥΠΟΛΕΩΣ, *Ιστορία του Οικουμενικού Πατριαρχείου*, Αθήνα 1953.
- ◇ *HANDBUCH DER KIRCHENGESCHICHTE*, H. Jedin (εκδ.), Herder, Freiburg i.B. 1962-1975, νέα έκδοση 1985. – **ΗΚΓ (J)**
- ◇ *HISTOIRE DE L'ÉGLISE DEPUIS LES ORIGINS JUSQU'À NOS JOUR*, A. Fliche-V. Martin (εκδ.), Bloud & Gay, Paris 1945-1964.
- ◇ ΜΑΞΙΜΟΣ, ΜΗΤΡΟΠ. ΣΑΡΔΕΩΝ, *Το Οικουμενικό Πατριαρχείο εν τη Ορθοδόξω Εκκλησία*, Πατριαρχικό Ίδρυμα Πατερικών Μελετών, Θεσσαλονίκη 1972.
- ◇ ΜΕΝΕΒΙΣΟΓΛΟΥ, Π., *Ιστορική εισαγωγή εις τους κανόνες της Ορθοδόξου Εκκλησίας*, Στοκχόλμη 1990
- ◇ OSTROGORSKY, G., *Ιστορία του βυζαντινού κράτους*, τ. Α'-Γ', εκδ. Σ.Δ. Βασιλόπουλος, Αθήνα 1995.
- ◇ ΣΤΕΦΑΝΙΔΗΣ, Β., *Εκκλησιαστική Ιστορία απ' αρχής μέχρι σήμερα*, εκδ. Παπαδημητρίου, Αθήνα 1998.
- ◇ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ, Χ., *Ιστορία της Εκκλησίας Αλεξανδρείας (62-1934)*, Αλεξάνδρεια 1935.
- ◇ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ, Χ., *Ιστορία της Εκκλησίας Αντιοχείας*, Αλεξάνδρεια 1951.
- ◇ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ, Χ., *Ιστορία της Εκκλησίας Ιεροσολύμων*, Ιεροσόλυμα και Αλεξάνδρεια 1910.
- ◇ ΦΕΙΔΑΣ, Β., *Εκκλησιαστική Ιστορία*, τ. Α'-Β', Αθήνα 1994.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΤΩΝ ΣΛΑΒΩΝ

- ◇ DINIĆ, M., «*The Balkans 1018-1499*», The Cambridge Medieval History, τ. IV, μέρος I, Cambridge 1966, σελ. 519-566.
- ◇ ΓΟΝΗΣ, Δ., *Ιστορία της Εκκλησίας της Βουλγαρίας*, Αθήνα 1995.
- ◇ ΝΙΧΩΡΙΤΗΣ, Κ., *Οι άγιοι Κύριλλος και Μεθόδιος. Οι αγώνες και το έργο τους για την ένταξη των Σλάβων στον βυζαντινό πολιτισμό και τα ελληνικά γράμματα*, Θεσσαλονίκη 2000.

- ◇ ΦΕΙΔΑΣ, Β., *Εκκλησιαστική ιστορία της Ρωσσίας (988-1988)*, Αθήναι 41997.
- ◇ PODSKALSKY, G., *Christentum und theologische Literatur in der Kiever Rus' (988-1237)*, Beck, München 1982.
- ◇ PODSKALSKY, G., *Theologische Literatur des Mittelalters in Bulgarien und Serbien, 864-1459*, Beck, München 2000.
- ◇ ΤΑΡΝΑΝΙΔΗΣ, Ι., *Ιστορία της Σερβικής Εκκλησίας* (Πανεπιστημιακές παραδόσεις), Θεσσαλονίκη 21985.
- ◇ ΤΑΡΝΑΝΙΔΗΣ, Ι., *Ιστορία των σλαβικών ορθοδόξων Εκκλησιών. Α. Ιστορία της Βουλγαρικής Εκκλησίας*, Θεσσαλονίκη 1992.
- ◇ ΤΑΡΝΑΝΙΔΗΣ, Ι., *Σελίδες από την εκκλησιαστική γραμματεία των Σλάβων*, Κυριακίδης, Θεσσαλονίκη 2007.
- ◇ ΤΑΧΙΑΟΣ, Α.-Α., *Κύριλλος και Μεθόδιος. Οι θεμελιωτές της αρχαίας σλαβικής γραμματείας*, Κυριακίδης, Θεσσαλονίκη 2004.
- ◇ ΤΑΧΙΑΟΣ, Α.-Α., *Βυζάντιο, Σλάβοι, Άγιον Όρος. Αναδρομή σε αμοιβαίες σχέσεις και επιδράσεις*, Θεσσαλονίκη 2006.

ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ-ΠΑΤΡΟΛΟΓΙΑ

- ◇ ALTANER B.-STUIBER A., *Patrologie*, Herder, Freiburg i.B. 91981.
- ◇ BECK, H.-G., *Kirche und theologische Literatur im byzantinischen Reich*, Beck, München 1959 [HAW XII/2,1], νέα έκδοση 1964.
- ◇ ΧΡΗΣΤΟΥ, Π., *Ελληνική Πατρολογία*, τ. Α'-Ε', Θεσσαλονίκη 22004.
- ◇ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ, Σ., *Πατρολογία*, τ. Α'-Β', Αθήνα 22002.
- ◇ QUASTEN, J., *Patrology*, τ. I-III, Spectrum, Utrecht 1950-1960.
- ◇ ΤΣΑΜΗΣ, Δ., *Εισαγωγή στην πατερική σκέψη*, Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2004.
- ◇ ΤΣΑΜΗΣ, Δ., *Εκκλησιαστική Γραμματολογία και κείμενα πατερικής γραμματείας*, Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2008.